

Bruselj, 16.4.2013
COM(2013) 216 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

{SWD(2013) 131 final}
{SWD(2013) 132 final}
{SWD(2013) 133 final}
{SWD(2013) 134 final}
{SWD(2013) 135 final}
{SWD(2013) 136 final}
{SWD(2013) 137 final}
{SWD(2013) 138 final}
{SWD(2013) 139 final}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam

1. UVOD: SPOPRIJEMANJE S PODNEBNIMI SPREMEBAMI

Posledice podnebnih sprememb so vse bolj občutne v Evropi in po svetu. Povprečna globalna temperatura, trenutno približno 0,8 °C nad predindustrijsko ravno, še vedno raste¹. Nekateri naravni procesi in vzorci padavin se spreminjajo, ledeniki se talijo, gladine morja pa se dvigajo.

Da bi preprečili najresnejša tveganja v zvezi s podnebnimi spremembami in zlasti obsežne nepopravljive posledice, je globalno segrevanje treba omejiti na manj kot 2 °C nad predindustrijsko ravno. Ublažitev podnebnih sprememb mora zato ostati prednostna naloga za globalno skupnost.

Ne glede na to, kako bo segrevanje potekalo in za kako uspešna se bodo izkazala prizadevanja za ublažitev, se bo učinek podnebnih sprememb v prihodnjih desetletjih povečal zaradi zapoznelih učinkov preteklih in sedanjih emisij toplogrednih plinov. Zato nimamo druge izbire, kot da sprejmemo prilagoditvene ukrepe za spopadanje z neizogibnimi podnebnimi vplivi ter njihovimi gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi stroški. Z dajanjem prednosti skladnim, fleksibilnim in participativnim pristopom je namreč ceneje, če glede prilagoditev ukrepamo hitro in načrtovano, kot pa da kasneje plačujemo ceno neprilagojenosti.

Zaradi posebne in raznolike narave vplivov podnebnih sprememb na ozemlju EU je treba ukrepe za prilagajanje sprejeti na vseh ravneh, od lokalne do regionalne in nacionalne ravni. Evropska unija ima tudi vlogo zapolniti vrzeli glede znanja in ukrepov ter dopolniti ta prizadevanja s pomočjo naslednje strategije EU.

2. SEDANJI IN PRIČAKOVANI VPLIVI PODNEBNIH SPREMOMB V EU

Temperatura tal v Evropi je v zadnjem desetletju (2002–2011) znašala v povprečju 1,3 °C več v primerjavi s predindustrijsko ravno², kar pomeni, da se je v Evropi povečala hitreje od svetovnega povprečja. Nekateri skrajni vremenski pojavi so se okrepili, v južni in srednji Evropi smo namreč bili priča pogostejšim vročinskimi valom, gozdnim požarom in sušam. V severni in severovzhodni Evropi se pričakujejo obilnejše padavine in poplave ter povečano tveganje poplav na obalnih območjih in erozije. Porast takšnih dogodkov bo verjetno povečal obseg naravnih nesreč, ki povzročajo znatne gospodarske izgube, težave v javnem zdravju in smrtne žrtve.

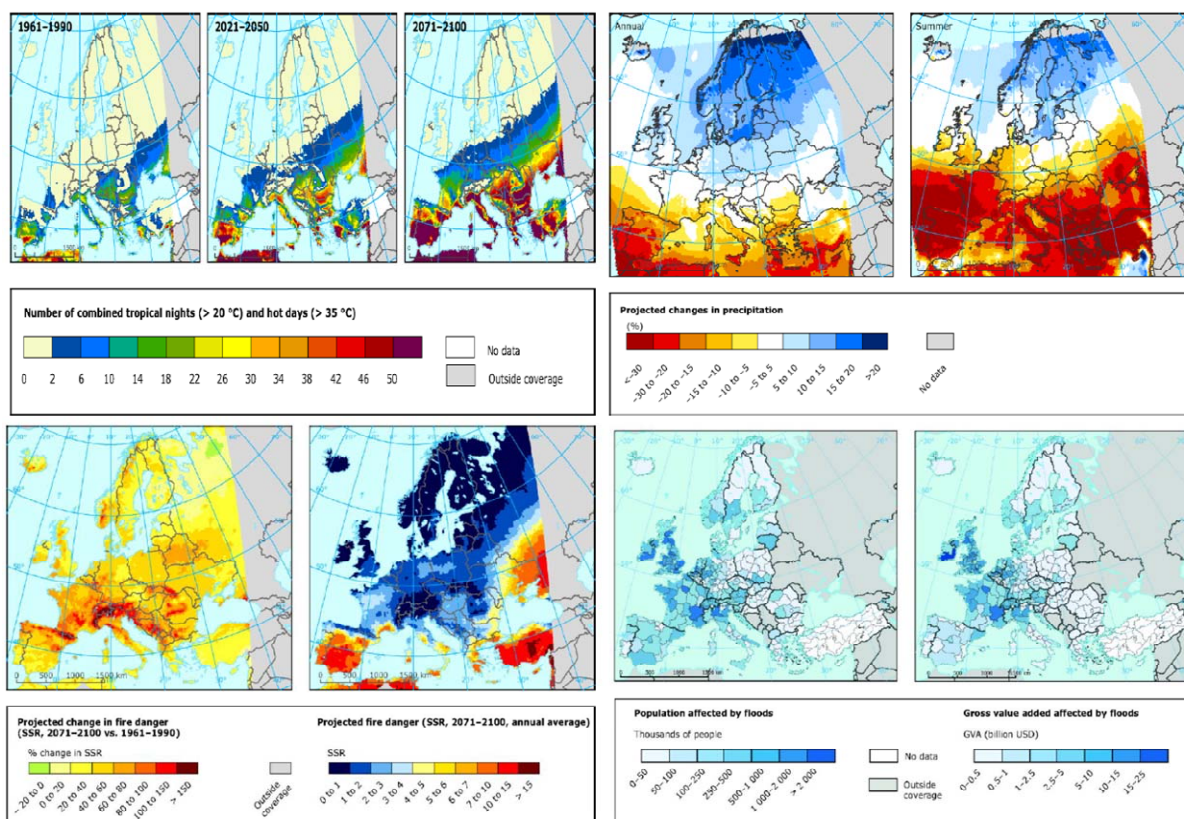
Vplivi se razlikujejo po vsej EU glede na podnebne, geografske in družbeno-gospodarske pogoje. Vse države v EU so izpostavljene podnebnim spremembam (glej sliko 1 spodaj). Vendar pa so nekatere regije bolj ogrožene od drugih. Sredozemski bazen, gorska območja, gosto poseljena poplavna območja, obalna območja, najbolj oddaljene regije in Arktika so še posebej ranljivi. Poleg tega tri četrtine evropskega prebivalstva živi v mestih, ki so pogosto preslabo pripravljena za prilagajanje in so izpostavljena vročinskimi valom, poplavam ali dviganju morske gladine.

¹ Poročilo EEA št.°12/2012. Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012 (Podnebne spremembe, učinki in ranljivost v Evropi 2012).

² Ibidem.

Mnogo gospodarskih sektorjev je neposredno odvisnih od podnebnih razmer in nanje že zdaj vplivajo podnebne spremembe na področjih, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, obalni in zimski turizem, zdravstvo in ribištvo. Prizadete so tudi večje javne službe, kot so podjetja za oskrbo z energijo in vodo. Ekosistemi in storitve, ki jih ti zagotavljajo, so že občutili negativne vplive podnebnih sprememb, kar pospešuje upad biotske raznovrstnosti in zmanjšuje njihove sposobnosti, da se upirajo naravnim skrajnostim. Podnebne spremembe bodo vplivale na razpoložljivost osnovnih naravnih virov (voda, tla), kar bo povzročilo bistvene spremembe pogojev za kmetijsko in industrijsko proizvodnjo na nekaterih področjih.

Globalno segrevanje bi sicer lahko prineslo priložnosti za posebne sektorje na nekaterih področjih, kot so na primer povečan pridelek in rast gozdov, več vodne energije ali manjše potrebe po energiji za ogrevanje v severni Evropi³. Vendar so možne regionalne neto koristi zelo negotove.

Slika 1: Predvideni vplivi podnebnih sprememb in z njimi povezane nevarnosti⁴. Glede na poročilo EEA o vplivih podnebnih sprememb in ranljivosti v Evropi (2012)⁵

Neukrepanje ali odlašanje z ukrepi lahko ustvari pritisk na kohezijo EU. Pričakuje se tudi, da bodo vplivi podnebnih sprememb poglobili socialne razlike po vsej EU. Posebno pozornost moramo nameniti družbenim skupinam in regijam, ki so najbolj izpostavljene in že prikrajšane (npr. zaradi slabega zdravja, nizkih dohodkov, neustreznih bivalnih razmer ali pomanjkanja mobilnosti).

³ Poročilo Evropske agencije za okolje o prilagoditvi v Evropi (izšlo bo leta 2013).

⁴ Število tropskih noči in vročih dni, spremembe letnih in poletnih padavin (2071–2100 v primerjavi z obdobjem 1961–1990), spremembe požarne nevarnosti ter število ljudi in bruto dodana vrednost, ki so jih prizadele poplave (do leta 2050).

⁵ Podrobna pojasnila o vsakem elementu, vključenem v tem znesku, so navedena v Oceni učinka (SWD(2013)132, del 2, oddelek 1.1.3.).

Minimalni stroški neprilaganja na podnebne spremembe po ocenah znašajo letno od 100 milijard EUR leta 2020 do 250 milijard EUR leta 2050 za EU kot celoto⁶. Med letoma 1980 in 2011 so neposredne gospodarske izgube v EU zaradi poplav znašale več kot 90 milijard EUR⁷. Ta znesek pa naj bi se še povečal, saj se letni stroški škode zaradi poplav rek ocenjujejo na 20 milijard EUR do desetletja po letu 2020 in 46 milijard EUR do desetletja po letu 2050⁸.

Tudi cena, ki jo bo zaradi podnebnih sprememb plačala družba, je lahko znatna. Poplave v EU so v obdobju 1980–2011 zahtevale več kot 2 500 smrtnih žrtev in prizadele več kot 5,5 milijona ljudi. Če ne bodo sprejeti nobeni nadaljnji ukrepi prilaganja, bi to lahko pomenilo dodatnih 26 000 smrtnih žrtev na leto zaradi vročine do prvega desetletja po letu 2020, do prvega desetletja po letu 2050 pa celo do 89 000 smrti na leto⁹.

Čeprav ni nobenega realnega celovitega pregleda stroškov prilagoditve na podnebne spremembe v EU, so dodatni zaščitni ukrepi pred poplavami ocenjeni na 1,7 milijarde EUR letno do prvega desetletja po letu 2020, do prvega desetletja po letu 2050 pa naj bi narasli na 3,4 milijarde EUR letno¹⁰. Taki ukrepi so lahko zelo učinkoviti, saj bi se z vsakim eurom, porabljenim za zaščito pred poplavami, lahko izognili šestim eurom stroškov škode¹¹.

3. ODZIV: PRILAGODITVENA STRATEGIJA ZA EU

Bela knjiga iz leta 2009 „Prilaganje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti“ je določila številne ukrepe, ki so bili večinoma izvedeni¹². Ključni rezultat je spletna evropska platforma za prilaganje podnebnju (Climate-ADAPT¹³), ki je začela delovati marca 2012. Ta vsebuje najnovjše podatke o prilagoditvenih ukrepih v EU in različna uporabna orodja v podporo politiki. EU je začela prilaganje vključevati v več svojih politik in finančnih programov.

Do zdaj je prilagoditveno strategijo sprejelo 15 držav članic¹⁴. Druge države pa se na to pripravljajo. Nekatere izmed sprejetih strategij so spremljali akcijski načrti in pri vključevanju ukrepov prilaganja v sektorske politike je bil dosežen določen napredek. Vendar je prilagoditev v večini primerov še vedno v zgodnji fazi z razmeroma malo konkretnimi ukrepi. Nekatere države članice so razvile sektorske načrte, kot so načrti za spopadanje z vročinskimi vali in sušami, vendar je le tretjina od njih za namene podpore politiki opravila celovito oceno ranljivosti. Spremljanje in ocenjevanje sta se izkazala za posebno zahtevna, saj so bili kazalniki in metodologije spremljanja komajda razviti.

Obstaja več primerov skupnih projektov prilaganja med evropskimi državami ali mesti, od katerih jih je nekaj sofinancirala EU, na primer v okviru programa LIFE. Natančneje, kohezijska politika sofinancira številne čezmejne, transnacionalne in medregionalne programe ter projekte v zvezi s prilaganjem, med drugim tudi v okviru makroregionalnih strategij EU

⁶ Poročilo EEA št. 12/2012. Takšne ocene vključujejo vplive podnebnih sprememb na poplavljanje rek, obalna območja, energijo za hlajenje in smrtnost zaradi vročine. Vse številke iz tega oddelka temeljijo na istem scenariju srednje- do visoke ravni emisij toplogrednih plinov (A1B), ki povzročata dvig temperature za več kot 2 °C.

⁷ Poročilo EEA št. 12/2012.

⁸ Rojas, R., Feyen, L. in Watkiss, P. (2013).

⁹ Koyats et al. (2011). ClimateCost, kot je navedeno v poročilu EEA št. 12/2012.

¹⁰ Feyen, L. in Watkiss, P. (2011).

¹¹ Ibidem.

¹² COM(2009) 147 final. Za celoten pregled izvajanja glej oceno učinka.

¹³ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/> se osredotoča na informacije na ravni EU in ponuja povezave na nacionalne ukrepe. Številne države članice so pripravile nacionalne informacijske platforme.

¹⁴ Glej <http://climate-adapt.eea.europa.eu/web/guest/adaptation-strategies>.

v Podonavju in Baltskem morju. Nekatera mesta so bodisi že sprejela celovite prilagoditvene strategije ali posebne akcijske načrte (npr. za preprečevanje tveganj, spopadanje s poplavami ali upravljanje z vodo) bodisi bodo to storila zelo kmalu¹⁵.

Na podlagi teh pobud bi bilo koristno poglobiti naše izkušnje in sistematično izmenjavati najboljše prakse o tem, kako se prilagoditi na podnebne spremembe. Zato je primerno začeti izvajati strategijo prilagajanja, ki zajema celotno EU in spoštuje načeli subsidiarnosti in sorazmernosti ter pravice, ki jih zagotavlja Listina o temeljnih pravicah Evropske unije.

Strategija upošteva učinke globalnih podnebnih sprememb, kot so motnje v dobavnih verigah ali oslavljen dostop do surovin, energije in preskrbe s hrano, ter njihove posledice v EU. Dialog in sodelovanje EU s sosednjimi državami ter državami v razvoju v zvezi s prilagajanjem se opravlja prek politike širitve in evropske sosedске politike ter politike razvojnega sodelovanja EU.

Negotovost v zvezi z usmeritvijo glede emisij toplogrednih plinov, prihodnji vplivi podnebnih sprememb in z njimi povezane potrebe po prilagoditvah so še vedno izziv za oblikovanje politike na tem področju. Vendar negotovost ne more biti razlog za neukrepanje. Opozarja namreč na potrebo po močnem poudarku na vključitvi prilagoditvenih možnosti, ki koristijo vsem ter so poceni in jih ne bomo obžalovali. Te vključujejo trajnostno gospodarjenje z vodami in sisteme zgodnjega opozarjanja. Pristopi, ki temeljijo na ekosistemih, so običajno stroškovno učinkoviti po različnih scenarijih. So lahko dostopni in zagotavljajo številne koristi, kot so zmanjšanje poplavne ogroženosti, manj erozije tal, boljša kakovost vode in zraka ter manjši učinek toplotnih otokov.

Prilagoditveni ukrepi so med seboj tesno povezani ter bi jih bilo treba izvajati v sinergiji in popolni usklajenosti s politikami obvladovanja tveganja naravnih nesreč, ki jih razvijajo EU in države članice.

Prilagoditveni ukrepi bodo prinesli nove tržne priložnosti in delovna mesta v sektorjih, kot so kmetijske tehnologije, upravljanje ekosistemov, gradnja, upravljanje voda in zavarovanje. Evropska podjetja, vključno z MSP, bi lahko bila začetniki pri razvoju proizvodov in storitev, ki so odporni na podnebne spremembe, ter izkoristila poslovne priložnosti po vsem svetu. Prilagoditvena strategija bo skladno s strategijo Evropa 2020 EU pomagala pri prehodu na nizkoogljično gospodarstvo, ki bo odporno na podnebne spremembe, bo spodbujala trajnostno rast in naložbe, odporne na podnebne spremembe, ter ustvarjala nova delovna mesta.

4. CILJI STRATEGIJE

Splošni cilj prilagoditvene strategije za EU je prispevati k boljši odpornosti Evrope na podnebne spremembe. To pomeni krepitev pripravljenosti in zmogljivosti za odziv na učinke podnebnih sprememb na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU, razvoj skladnega pristopa ter izboljšanje usklajevanja.

4.1. Spodbujanje ukrepov držav članic

Eden izmed največjih izzivov za stroškovno učinkovite ukrepe prilagajanja je doseči usklajenost in medsebojno povezanost na različnih ravneh načrtovanja in upravljanja. Priporočeni instrument na svetovni ravni v okviru Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah so nacionalne prilagoditvene strategije. To so ključni analitski instrumenti, katerih namen je obveščati in v ospredje postavljati ukrepe ter naložbe.

¹⁵ Prilagoditve na ravni mest so bile podrobno obravnavane v poročilu EEA iz leta 2012 „Urban adaptation to climate change in Europe“ (Mestno prilagajanje podnebnim spremembam v Evropi), (EEA 2012): <http://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-to-climate-change>.

Zlasti pomembno je zagotoviti skupne pristope ter popolno skladnost med nacionalnimi prilagoditvenimi strategijami in nacionalnimi načrti za obvladovanje tveganj. Številne države članice razvijajo takšne načrte kot medsektorske instrumente načrtovanja za boljše preprečevanje in pripravljenost na nesreče na podlagi celovitih nacionalnih ocen tveganja.

EU bo za prilagajanje zagotovila finančno podporo prek predlaganega instrumenta LIFE, ki vključuje podprogram za podnebne ukrepe. Komisija bo uporabila večletne programe dela, da bo opredelila strateške cilje in tematske prednostne naloge. Prednost bodo imeli vodilni prilagoditveni projekti, ki obravnavajo ključna medsektorska, nadregionalna in/ali čezmejna vprašanja. Spodbujali se bodo projekti s potencialom za ponazoritev in prenosljivost, enako pa velja tudi za zeleno infrastrukturo in pristope k prilagajanju na osnovi ekosistemov ter projekte za spodbujanje inovativnih prilagoditvenih tehnologij. To vključuje tehnologijo in znanje, kot so na primer povečanje odpornosti gradbenih materialov ali sistemi zgodnjega opozarjanja.

Komisija si prizadeva za sodelovanje in skladnost na celotnem območju EU, zato bo podprla izmenjavo dobrih praks med državami članicami, regijami, mesti in drugimi zainteresiranimi stranmi. Skupaj z državami članicami na primer pripravlja smernice, ki temeljijo na dobrih praksah in preprečevanju naravnih nesreč. Bistvenega pomena bo aktivno sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti.

Na podlagi uspešnega pilotnega projekta „Prilagoditvene strategije za evropska mesta¹⁶“ bo Komisija še naprej spodbujala prilagoditvene strategije za mesta. Prilagoditveni ukrepi po mestih bodo zlasti razviti skladno z drugimi politikami EU na podlagi modela Konvencije županov, tj. pobude več kot 4 000 lokalnih organov, ki so se prostovoljno zavezali k izboljšanju kakovosti življenja v mestih prek prizadevanj za izpolnitev podnebnih in energetskih ciljev EU.

Ukrep 1: spodbujanje vseh držav članic k sprejetju celovitih prilagoditvenih strategij

Komisija zagotavlja smernice za oblikovanje prilagoditvenih strategij. Zasnovane so tako, da državam EU pomagajo razviti, izvajati in pregledati svoje prilagoditvene politike. Zajemajo vidike, ki niso vključeni v obstoječih prilagoditvenih strategijah, kot so čezmejna vprašanja, in potrebe po zagotovitvi skladnosti z nacionalnimi načrti za obvladovanje tveganj naravnih nesreč.

Do leta 2014 bo Komisija pripravila preglednico pripravljenosti na prilagoditev, s čimer se bodo ugotovili ključni kazalniki za merjenje ravni pripravljenosti držav članic.

Opirajoč se na poročila, ki jih bo prejela, kakor je določeno v uredbi o mehanizmu za spremljanje, in na preglednico pripravljenosti na prilagoditev, bo Komisija leta 2017 ocenila, ali so ukrepi držav članic zadostni. Če bo menila, da napredek ni zadosten glede na obseg in kakovost nacionalnih strategij, bo Komisija razmislila o takojšnjem predlogu pravno zavezujočega instrumenta.

Ukrep 2: zagotavljanje sredstev LIFE za podporo krepitvi zmogljivosti in krepitvi ukrepov za prilagajanje v Evropi (2013–2020)

Komisija bo spodbujala prilagajanje zlasti na naslednjih ranljivih območjih:

- čezmejno upravljanje poplav, spodbujanje skupnih sporazumov, ki temeljijo na direktivi EU o poplavah;
- čezmejno upravljanje obale s poudarkom na gosto naseljenih deltah in v obalnih

¹⁶ Glej <http://eucities-adapt.eu/cms/>.

mestih;

- vključevanje prilagajanja v načrtovanje urbane rabe zemljišč in gradnje ter v upravljanje naravnih virov;
- gorska in otoška območja, s posebnim poudarkom na trajnostnih in odpornih kmetijskih, gozdnih in turističnih sektorjih;
- trajnostno upravljanje vode; boj proti širjenju puščav in gozdnim požarom v sušnih območjih.

Komisija bo podprla ustanovitev ocen ranljivosti in prilagoditvenih strategij, vključno s tistimi, ki so čezmejne narave.

Komisija bo spodbujala dejavnosti ozaveščanja o prilagajanju, vključno s kazalniki, sporočanjem tveganja in upravljanjem.

Ukrep 3: vključitev prilagoditve v okvir Konvencije županov (2013/2014)

Komisija bo na podlagi modela pobude Konvencije županov podprla prilagajanje v mestih, predvsem z uvedbo prostovoljne zaveze za sprejemanje lokalnih prilagoditvenih strategij ter dejavnosti ozaveščanja.

4.2. Boljša ozaveščenost pri sprejemanju odločitev

Znanje o prilagajanju, na podlagi katerega se sprejemajo odločitve, se izboljšuje: obstaja namreč vse več raziskovalnih programov, nacionalnih in regionalnih prilagoditvenih strategij ter ocen ranljivosti. Dostopnih je postalo več podatkov o podnebnju, podnebnih storitev in spletnih portalov¹⁷. Peto poročilo o oceni Medvladnega odbora za podnebne spremembe IPCC bo sprejeto v letu 2014. Kljub temu je še nekaj znatnih vrzeli v znanju, ki jih je treba zapolniti.

Trdna podlaga znanja je tudi bistvenega pomena za napredek inovacij in podporo uvedbi inovativnih tehnologij za prilagajanje podnebnju na trg. Prihodnji program EU za raziskave in inovacije, tj. Obzorje 2020, se bo prilagajanja na podnebne spremembe lotil v okviru svoje prednostne naloge „družbeni izzivi“ ter z naložbami v odlično znanost in spodbujanje inovacij.

Ukrep 4: premostitev vrzeli v znanju

Glavne vrzeli v znanju so:

- informacije o škodi ter stroških in koristih prilagajanja;
- analize na regionalni in lokalni ravni ter ocene tveganja;
- okviri, modeli in orodja za sprejemanje odločitev in oceno, kako učinkoviti so različni prilagoditveni ukrepi;
- sredstva za spremljanje in ocenjevanje preteklih prizadevanj za prilagoditev.

Komisija bo kot del izvajanja strategije še naprej sodelovala z državami članicami in zainteresiranimi stranmi pri odpravljanju teh vrzeli v znanju ter opredelitvi ustreznih orodij in metodologij za njihovo odpravo. Ugotovitve bodo vključene v programiranje Obzorja 2020 (2014–2020) ter bodo obravnavale potrebo po boljših vmesnikih med znanostjo, oblikovanjem politik in poslovanjem. Uporabljale se bodo tudi za izboljšanje informacij, ki so na voljo na

¹⁷

Kakor je bilo sporočeno Climate-ADAPT. Vir: Poročilo Evropske agencije za okolje o prilagoditvi v Evropi (izšlo bo leta 2013).

Climate-ADAPT.

Komisija bo spodbujala ocene ranljivosti po vsej EU, pri čemer bo med drugim upoštevala medsektorski pregled naravnih tveganj in tveganj zaradi človeške dejavnosti na ravni EU, ki ga bo pripravila leta 2013. Zlasti bo podpirala Skupno raziskovalno središče pri njegovem delu na področju ocenjevanja posledic podnebnih sprememb, poleg tega pa bo pripravila celovit pregled pomena globalnih podnebnih sprememb za EU. Ta bo upoštevan pri prihodnjih „poročilih o integriranih nevarnostih in ocenah tveganj“, ki jih bosta sprejela Komisija in visoki predstavnik (v letu 2015).

Ukrep 5: nadaljnji razvoj Climate-ADAPT kot evropske točke „vse na enem mestu“ za informacije v zvezi s prilagajanjem

Komisija in EEA bosta izboljšali dostop do informacij in razvili sodelovanje med Climate-ADAPT in drugimi ustreznimi platformami, vključno z nacionalnimi in lokalnimi prilagoditvenimi portali (2013/2014).

Posebna pozornost bo namenjena oceni stroškov in koristi različnih političnih izkušenj in inovativnemu financiranju prek tesnejšega sodelovanja z regionalnimi in lokalnimi organi ter finančnimi institucijami.

Vključitev prihodnjih storitev programa Copernicus¹⁸ bo pripravljena leta 2014.

4.3. Ukrepi EU za zaščito pred podnebnimi spremembami: spodbujanje prilagajanja v ključnih občutljivih sektorjih

Ena od prednostnih nalog in odgovornosti za Komisijo je vključitev ukrepov prilagajanja v politike in programe EU, s čimer bodo ukrepi EU „odporni na podnebne spremembe“.

Prilagoditev je že bila vključena v zakonodajo v sektorjih, kot so morske vode¹⁹, gozdarstvo²⁰ in prevoz²¹; ter v pomembne politične instrumente, kot so celinske vode²², biotska raznovrstnost²³ ter migracije in mobilnost²⁴. Delovni dokument služb Komisije o podnebnih spremembah, degradaciji okolja in migracijah, ki spremlja ta sporočilo, ponuja podrobnejši vpogled v navedena vprašanja.

Poleg tega je Komisija pripravila zakonodajne predloge o vključevanju prilagajanja v kmetijstvo in gozdarstvo²⁵, pomorsko prostorsko načrtovanje in celovito gospodarjenje z obalnim pasom²⁶, energijo²⁷, preprečevanje tveganj za nesreče in obvladovanje nesreč²⁸, prevoz²⁹, raziskave, zdravstvo³⁰ ter okolje³¹.

Ta prizadevanja za vključitev prilagajanja na podnebne spremembe v politike EU bodo še dalje potekala na prednostnih področjih, kot sta energija in prevoz. Znotraj zdravstvene politike je večina zdravstvenih ukrepov in sistemov za zdravje ljudi, živali ter rastlin že

¹⁸ Prej znanega kot GMES (globalno spremljanje okolja in varnosti).

¹⁹ Direktiva Sveta 2008/56/ES in Uredba (EU) št. 1255/2011.

²⁰ Uredba (ES) št. 2152/2003.

²¹ Sklep št. 661/2010/ES.

²² COM(2012) 673 final.

²³ COM(2011) 244 final.

²⁴ COM(2011) 743 final.

²⁵ http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm.

²⁶ COM(2013) 133 final.

²⁷ COM(2011) 665/3.

²⁸ COM(2011) 934 final.

²⁹ COM(2011) 650/2 final.

³⁰ http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_sanco_002_eu_plant_health_law_en.pdf.

³¹ COM(2012) 628 final.

vzpostavljenih, vendar jih je treba prilagoditi na vse morebitne nove izzive, ki bodo posledica podnebnih sprememb. Trije delovni dokumenti služb Komisije na področju zdravja, morskih in obalnih območij ter infrastrukture, priloženi temu sporočilu, navajajo, kaj Komisija trenutno izvaja na tem področju.

Pričakuje se tudi razmislek o sprejetju prihajajočih pobud politike na področjih, kot so invazivne tuje vrste (2013), zelena infrastruktura (2013), zemljišča kot viri (2014–2015) in nova gozdarska strategija (2013). Oblikujejo se smernice o prilagajanju in upravljanju obalnih območij (2014), smernice o prilagajanju ter omrežje Natura 2000 pa bodo izdani kmalu (2013).

Infrastrukturni projekti, za katere so značilne dolge življenjske dobe ter visoki stroški, morajo vzdržati sedanje in prihodnje učinke podnebnih sprememb. Na podlagi nedavno določenega mandata za oceno vplivov podnebnih sprememb za standarde Eurocodes³², moramo v sodelovanju z organizacijami za standardizacijo, finančnimi institucijami in vodji projektov analizirati, v kolikšni meri je treba okrepiti standarde, tehnične specifikacije, kodekse in varnostne določbe za fizično infrastrukturo, da bomo lahko prestali ekstremne dogodke in druge podnebne vplive.

Zavarovanje pred naravnimi nesrečami ima trenutno v državah članicah na splošno nizek prodor na trg³³. Z zainteresiranimi stranmi bi morale potekati razprave na podlagi zelene knjige o zavarovanju pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek.

Ukrep 6: omogočanje zaščite skupne kmetijske politike (SKP), kohezijske politike in skupne ribiške politike (SRP) pred podnebnimi spremembami

V okviru strategije so podane smernice o tem, kako bi prilagajanje nadalje vključili v SKP in kohezijsko politiko. Podobne smernice bodo za SRP izdane leta 2013. Namenjene so upravnim organom in drugim zainteresiranim stranem, ki so v obdobju 2014–2020 sodelovali pri oblikovanju, razvoju in izvajanju programov.

Države članice in regije se na kohezijsko politiko in SKP v obdobju 2014–2020 lahko opirajo tudi pri odpravljanju vrzeli v znanju ter vlagajo v potrebne analize, ocene tveganja, orodja in izgradnjo zmogljivosti za prilagoditev.

Ukrep 7: zagotavljanje odpornejše infrastrukture

V letu 2013 bo Komisija pooblastila evropske organizacije za standardizacijo, da začnejo kartirati standarde, povezane z industrijo na področju energetike, prometa in stavb, s čimer bodo ugotovile, katere standarde bo treba revidirati za boljše vključevanje vprašanj glede prilagajanja.

Zagotovila bo tudi smernice strategije za razvijalce projektov, ki delajo na področju infrastrukture in fizičnih sredstev, z namenom zaščite ranljivih naložb pred podnebnimi spremembami.

Komisija bo leta 2013 na podlagi rezultatov svojega sporočila o zeleni infrastrukturi preučila potrebo po dodatnih smernicah za državne organe in nosilce odločanja, civilno družbo, zasebni sektor in osebe, ki delujejo na področju varstva okolja, da se zagotovi polno aktiviranje ekosistemskih pristopov k prilagajanju.

Ukrep 8: spodbujanje zavarovanja in drugih finančnih proizvodov, da bodo naložbe in

³² Eurocodes je serija usklajenih tehničnih pravil za konstrukcijsko projektiranje gradbenih del v EU, ki jo je razvil Evropski odbor za standardizacijo.

³³ Skupno raziskovalno središče, Evropska komisija (2012), Natural catastrophes: Risk relevance and insurance coverage in the EU (Naravne nesreče: Stopnja tveganja in zavarovalno kritje v EU).

poslovne odločitve odporne na podnebne spremembe

Zelena knjiga o zavarovanju pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroča človek, je bila sprejeta skupaj s to strategijo in je prvi korak k spodbujanju zavarovateljev, da izboljšajo pomoč, ki jo nudijo pri obvladovanju tveganj, povezanih s podnebnimi spremembami.

Cilj Komisije je izboljšati tržni prodor zavarovanj pred naravnimi nesrečami ter sprostiti celotni potencial oblikovanja cen zavarovanj in drugih finančnih produktov za ozaveščanje, preprečevanje in ublažitev ter za dolgoročno odpornost na področju naložb in poslovnih odločitev (2014–2015).

5. UPRAVLJANJE, FINANCIRANJE IN PREGLED

5.1. Okvir za usklajevanje

Komisija bo omogočala usklajevanje politik in si bo prizadevala za sodelovanje z državami članicami prek obstoječega Odbora za podnebne spremembe. Države članice bi morale do konca leta 2013 imenovati tudi nacionalne kontaktne točke, s čimer bodo uskladile komunikacijo med državami in Komisijo ter prispevale k večji ozaveščenosti in poročanju o dejavnostih.

Komisija se bo še naprej posvetovala in sodelovala z zainteresiranimi stranmi, da bi zagotovila ustrezno in pravočasno izvajanje strategije.

5.2. Financiranje prilagajanja

Izboljšani dostop do financiranja bo ključni dejavnik pri krepitvi odpornosti Evrope na podnebne spremembe. Osnutek večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 vključuje predlog za povečanje odhodkov, povezanih s podnebjem³⁴, na vsaj 20 % proračuna EU. Odpornost take naložbe na podnebne spremembe je strateškega pomena. Natančneje, Komisija je prilagajanje podnebnim spremembam vključila v svoje predloge za celotno relevantno financiranje programov EU za obdobje 2014–2020. Evropski strukturni in investicijski skladi³⁵ ter programa Obzorje 2020 in LIFE bodo zagotovili precejšnje podporo za države članice, regije in mesta, da bodo lahko vlagali v programe in projekte za prilagajanje, zlasti v okviru prednostnih nalog, ki so v Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu določene za namenske naložbe za prilagoditev.

Poleg tega prilagoditvene ukrepe podpira tudi več skladov EU in mednarodnih finančnih institucij, kot sta na primer Evropska investicijska banka ter Evropska banka za obnovo in razvoj. Komisija bo preučila nadaljnje načine za nekatere nove odhodke za naložbe, na primer odhodke, ki jih sofinancira EU v okviru ocene programov za stabilnost in konvergenčnih programov³⁶.

Poleg tega so na voljo posebni skladi, tudi na nacionalni ravni, in javne finančne institucije, ki podpirajo ukrepe za prilagajanje, npr. obvladovanje poplav in upravljanje suše. Climate-ADAPT bo zagotavljal več informacij o možnih virih financiranja. Države članice lahko kot vir finančne podpore za prilagoditev uporabijo tudi prihodke od dražb sistema EU ETS³⁷.

³⁴ Nanašajo se tako na ublažitev podnebnih sprememb kot tudi na prilagoditev nanje.

³⁵ Kohezijski sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) ter Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

³⁶ Kakor je navedeno v nedavnem „Načrtu za poglobljeno in pravo ekonomsko in monetarno unijo“, COM(2012) 777 final.

³⁷ Člen 10(3)(a) Direktive 2003/87/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/29/ES.

Za zagotavljanje uspešnega izvajanja se organe držav članic spodbuja k razvoju sinergije med različnimi finančnimi tokovi, zlasti sredstev EU in programov podpore, da bi povečali učinek naložb ter se, kjer je mogoče, izognili vrzelim v financiranju.

5.3. Spremljanje, ocena in pregled

Spremljanje in ocena politik za prilagajanje podnebnim spremembam sta ključnega pomena. Še vedno je več poudarka na spremljanju učinkov kot pa na prilagoditvenih ukrepih in njihovi učinkovitosti. Komisija bo razvila kazalnike za lažje ocenjevanje prizadevanj za prilagajanje in ranljivosti po vsej EU, pri čemer bo uporabljala sredstva LIFE in druge vire.

Komisija bo leta 2017 poročala Evropskemu parlamentu in Svetu o stanju izvajanja strategije in predložila svoj pregled, če bo to potrebno. Poročilo bo temeljilo na informacijah, ki jih bodo države članice predložile v okviru uredbe o mehanizmu za spremljanje³⁸ v zvezi z nacionalnim načrtovanjem prilagajanja in strategijami, letnih poročilih o izvajanju za programe, ki se financirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov v obdobju 2014–2020, ter na 5. poročilu Medvladnega odbora za podnebne spremembe o oceni, ki bo izdano leta 2014.

6. ZAKLJUČEK

Ta strategija določa okvir in mehanizme, ki bodo pripravljenost EU na sedanje in prihodnje vplive podnebnih sprememb ponesli na novo raven. Predlaga se, da bi se to doseglo s spodbujevalnimi in podpornimi ukrepi držav članic EU za prilagoditev, in sicer z vzpostavitvijo temelja za sprejemanje odločitev v zvezi s prilagoditvijo v prihodnjih letih na osnovi več znanja ter z izboljšanjem odpornosti ključnih gospodarskih in političnih sektorjev na vplive podnebnih sprememb.

³⁸ <http://ec.europa.eu/clima/policies/g-gas/monitoring/>.